

HISTÒRIA DE LA CONSTRUCCIÓ

ROMÀNIC I GÒTIC. DEL MUR AL PILAR

No resulta fàcil comprendre la grandiositat constructiva dels grans edificis del romànic i el gòtic. Sovint ens preguntem el perquè d'aquestes formes i composicions estructurals subjectes a Lleis incoherents per a alguns.

El departament d'Història de l'arquitectura de l'EUPG de Girona ens proposa l'estudi del desenvolupament del mur de càrrega cap a tendències més progressistes que desembocaren en el pilar més florit.

L'anàlisi evolutiva de les formes constructives aporta la conceptualització d'uns sistemes segons els períodes i les categories de l'edifici a construir.

En aquest article es recullen alguns dels exemples més representatius trobats a les comarques gironines. Fet i fet, l'article només vol ser una eina introductòria al tema. Qualsevol estudi més profund cal buscar-lo en el treball presentat a l'EUPG o in situ, seguint les rutes del romànic i gòtic.

El mur de càrrega sorgeix de la necessitat d'aguantar tot un entramat de cobriment que fins el s X era de fusta. A partir d'aquest segle s'introdueix la volta i s'utilitzen grans masses pètries per contrarestar-ne la forta empena. A la fi del s XI i principi del XII es creen escoles de

picapedrers que portaren a l'obra culta l'escultura i els acabats més acurats, alhora que l'arquitectura es feia més complexa. Així, encara que persisteixen les petites esglésies rurals d'una nau, absis, portal i campanar d'espada, apareixen les grans construccions religioses amb transseptes, diversos absis, deambulatori, cimbori, diverses naus, esvelts campanars... També s'albira una important evolució en l'estructura portant d'aquests monuments. Així doncs, passem del simple mur amb pilar amb columnes, reduint, cada vegada més, la importància del mur.

L'arquitectura gòtica es manifesta a partir d'una audàcia incommensurable i una extraordinària professió envers la monumentalitat.

El principi de la construcció gòtica resideix essencialment a solucionar la volta en quatre compartiments, mitjançant arcs creuats que transmeten les càrregues als pilars i als contraforts aixecats a l'exterior. I la constitució d'una estructura rígida mitjançant els pilars i columnes, contraforts, arcs botants, pinacles, permet alleugerir els murs. Així, el mur passa a ser un element de tancament que només ha de suportar el seu propi pes.

Es perd el pilar de forma cruciforme, amb T o simplement rectangular, i ens trobem amb una constitució geomètrica

formada de múltiples columnes que van a buscar els arcs de descàrrega. Aquestes composicions varien segons l'art del cobriment.

EVOLUCIÓ DEL PILAR

El pilar rectangular fou una de les combinacions més utilitzades a partir del s X. Aquesta forma geomètrica era la més utilitzada en edificis pobres. La tipologia que el seguí tant en senzillesa com cronològicament fou l'expressió en T. Aquesta es desenvolupa a mesura que passa el temps i es prenen formes geomètriques més complicades.

Més avançat el romànic, la construcció canvia per la modificació dels elements sustentadors, principalment els pilars aïllats que accentuen les seves formes geomètriques amb la juxtaposició de les columnes.

Al s XII les tipologies evolucionaren fins a assolir la columna.

Donem uns exemples de pilars d'edificis religiosos de les comarques gironines, entre els segles X i XV.

Autors: Jesús Bassols, Antoni Bramon, Alfons Brugué i Lluís Sitjà.

HISTÒRIA DE LA CONSTRUCCIÓ (EUPG)

Fotos: B/B/B/S

SANT PERE DE CAMPRODON, 950. Planta de creu llatina d'absis cassats. Volta de canó lleugerament apuntada sobre arcs torals embeguts en els murs de càrrega totalment llisos.

